

Kadernota 2027

Zwolle, 12 maart 2026

Inhoud

Over Aqualysis	3
Doel van deze kadernota	3
Onze doelen voor 2027	4
1. Voorbereiden op nieuwe Europese waternormen.....	4
2. Waterkwaliteit meten	6
3. Doorgaan met duurzaam vernieuwen.....	7
4. Ontwikkelen organisatie, ICT en teams	8
Samenvatting belangrijkste cijfers	12
Bedrijfsrisico's vanaf 2027	14
Kostenverdeling.....	15
Sturing en verantwoording.....	15
Behandeling kadernota.....	15
Bijlage 1: Hoeveel metingen verwachten we?	16
Bijlage 2: Toelichting op onderwerpen in de kadernota 2027.....	18

Over Aqualysis

Aqualysis is het laboratorium voor het meten van waterkwaliteit voor vijf waterschappen. Elke dag analyseren we vele monsters in het laboratorium in Zwolle. Onze data over de waterkwaliteit is cruciaal bij de dagelijkse werkzaamheden van onze waterschapcollega's. In het dagelijks werk kunnen de waterschappen vertrouwen op de kwaliteit van ons werk en op onze expertise. We voldoen aan de hoogste kwaliteitsnormering. De data en de meeste laboratoriumprocessen van Aqualysis zijn geaccrediteerd. Daarop controleert de Raad van Accreditatie (RVA) ons elk jaar.

Doel van deze kadernota

Deze kadernota geeft de uitgangspunten voor de begroting van 2027. We laten zien wat ervoor nodig is om te blijven aansluiten op de vraag van de waterschappen. Hoe zorgen wij dat Aqualysis de groeiende vraag naar analyses aankan? Hoe blijven we kwaliteit leveren voor de waterschappen? Waarin moeten we vernieuwen?

Waarmee houden we rekening?

De strategie van Aqualysis blijft ongewijzigd. Aqualysis is de partner van en voor de waterschappen voor het meten van de waterkwaliteit. Wij dragen met onze eigen expertise direct bij aan de verantwoordelijkheid van de waterschappen voor het behoud en de verbetering van de waterkwaliteit.

De waterschappen hebben ons gevraagd om niet meer uit te geven dan echt noodzakelijk. Daarmee houden we rekening. We overvragen niet. De investeringen die we voorstellen, hebben we doordacht en eerder met het bestuur van Aqualysis besproken. We doen dus alleen wat noodzakelijk is om onze taak goed te kunnen uitvoeren.

Efficiëntie in productie

De waterschappen hebben aangegeven dat zij de komende jaren meer laboratoriumanalyses van Aqualysis af gaan nemen. Deze stijging komt grotendeels voort uit de nieuwe Europese regelgeving (ERSA & KRW). De waterschappen moeten hieraan voldoen. Doordat de waterschappen meer productie gaan vragen, is er meer productiecapaciteit nodig van Aqualysis. Hiermee stijgen de uitvoeringskosten van Aqualysis. Dit is echter geen progressieve stijging, maar een marginale stijging. Een marginale kostenstijging is inherent aan een toenemende vraag binnen de productieomvang die een laboratoriumomgeving zoals Aqualysis kenmerkt.

Een hoger productieniveau biedt ook productievoordelen: analyses kunnen efficiënter worden ingepland en grotere series leveren, door een optimale inzet van laboratoriumapparatuur, efficiëntie op. Dit resulteert in lagere kosten per analyse.

Wat krijgen de waterschappen terug?

De waterschappen krijgen wat zij vragen: meer analyses, snelle leveringen en betrouwbare resultaten. Onze klanttevredenheid is hoog. We willen dit vasthouden en verder verbeteren. Daarnaast blijven we voldoen aan de hoogste kwaliteitsnormen en accreditatie-eisen.

Waarom investeren we?

We investeren om de organisatie gezond te houden. Voor meer productie is (beperkt) meer personeel nodig. Zonder extra inzet komt de organisatie onder druk te staan. Dit raakt de kwaliteit, de levertijden en uiteindelijk de dienstverlening aan de waterschappen. De voorgestelde investeringen in apparatuur en menskracht zijn nodig om te blijven leveren wat de waterschappen van ons vragen.

Onze doelen voor 2027

Wat willen we in 2027 gaan doen?

In 2027 richten we ons op vier zaken:

1. We bereiden ons voor op de nieuwe Europese waterrichtlijnen.
2. We blijven doen waar we goed in zijn: waterkwaliteit meten.
3. We gaan door met duurzaam vernieuwen en het verbeteren van processen.
4. We gaan door met het ontwikkelen van de organisatie, ICT en de teams.

In de volgende paragrafen leest u wat we gaan doen, waarom we dat doen en wat de kosten zijn.

1. Voorbereiden op nieuwe Europese waterrichtlijnen

Wat verandert er?

De Europese waterkwaliteitsregels worden strenger en complexer. Dit zorgt voor een bredere monitoring aan stoffen. Het gevolg is een fors groeiende vraag naar laboratoriumcapaciteit bij Aqualysis richting 2027. De omvang en timing van deze groei is nog onzeker.

Welke regelgeving verandert?

Twee trajecten zijn bepalend:

- De Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater (ERSA)
- De herziene Kaderrichtlijn Water (KRW) (incl. toename in de lijst prioritaire stoffen)

Al deze trajecten bewegen naar complexere (laboratorium-) analyses. Voorbeelden zijn micropolluenten, PFAS, hormonen en pathogenen. Ook worden lagere detectielimieten verwacht, omdat bestaande methoden in de praktijk niet altijd toereikend zijn voor de toekomstige KRW-beoordeling. En er komt meer behoefte aan integrale chemisch-ecologische monitoring.

Voor de implementatie van de ERSA, medio 2028, is een nadere uitwerking nodig in de vorm van een inventarisatie van de consequenties, het in beeld brengen van onzekerheden en het formuleren van vervolgacties. In de ERSA wordt onderscheid gemaakt in vier categorieën RWZI's: 1.000–9.999 i.e., 10.000–49.999 i.e., 50.000–149.999 i.e. en meer dan 150.000 i.e. De grootste toename aan metingen ten opzichte van het huidige monitoring-programma zit bij de grootste categorie zuiveringen. Deze locaties moeten nu ongeveer 60 keer per jaar worden bemonsterd voor analyses op anorganische parameters zoals BZV, CZV/TOC, onopgeloste stoffen, stikstof (Kjeldahl of totaal) en totaal fosfor. Na invoering van de nog op te stellen nationale richtlijn stijgt deze frequentie naar verwachting naar 104 keer per jaar.

Naast de frequentieverhoging vindt er ook een verbreding in de verplichte analysepakketten plaats, bijvoorbeeld in medicijnresten. Daarnaast zijn er onzekerheden over de monitoring van microverontreinigingen. De ERSa vraagt om monitoring van stoffen zoals geneesmiddelen, PFAS en microplastics. Deze stoffen moeten onderdeel zijn van risicobeoordelingen en bronaanpak. Maar welke stoffen precies gemeten moeten worden, is nog niet vastgelegd. Ook de analysetechnieken en meetfrequenties zijn nog onduidelijk. Ondanks deze onzekerheden verwachten we dat de meetvraag voor microverontreinigingen toeneemt. Monitoring is nodig om risico's te onderbouwen, keuzes voor zuivering te motiveren en effecten van maatregelen te volgen.

De herziening van de Kaderrichtlijn Water (KRW) 2025 is op Europees niveau vastgesteld; de nationale uitwerking volgt nog en is op dit moment nog niet concreet voor de opdrachtgevende waterschappen. Vanuit de verantwoordelijkheid als waterschaplaboratorium hebben we te anticiperen op de toegenomen behoefte aan betrouwbare, tijdige en beleidsrelevante informatie. We verwachten dat de bestuurlijke focus komt te liggen op aantoonbaar doelbereik, verdere aanscherping van ecologische, chemische beoordeling en sterkere onderbouwing van gebiedsgerichte maatregelen. Aqualysis heeft zich voor te bereiden op verdere robuuste en ook toenemende monitoring, datakwaliteit en transparante verantwoording richting bestuur en opdrachtgevers.

Wat betekent dit voor Aqualysis?

De verwachte impact voor ons laboratorium is groot. Het is nu alleen moeilijk in te schatten wanneer en hoe deze impact plaatsvindt. Dit komt vooral doordat nationale uitwerking en meetverplichtingen nog niet concreet zijn. Daarnaast hebben waterschappen keuzes te maken. Ze kunnen kiezen voor een gefaseerde overgang. De waterschappen hebben deze keuzes nog niet gemaakt. Hierdoor blijft voor Aqualysis de omvang en timing van de aanstaande toename onzeker.

Hoe bereiden we ons voor?

Aqualysis begrijpt dat opdrachtgevers nu terughoudend zijn met inschattingen. Wij moeten ons echter tijdig voorbereiden op een toekomstige (complexere) vraagtoename. Aqualysis wil met scenario's werken. Deze lopen van beperkte uitbreiding tot volledige implementatie van de nieuwe regelgeving. De volledige implementatie omvat een meer risico-gebaseerde monitoring met non-target metingen en een uitgebreider ecologisch pakket. Door te werken met scenario's kunnen we tijdig investeren in technologie, personeel en capaciteit.

Vroegtijdige en structurele afstemming met waterschappen is hiervoor cruciaal. Zo kunnen we samen de toekomstige monitoringsopgave inschatten. Ook bepalen we samen de financiële consequenties en de rol van Aqualysis richting 2027.

Vooruitlopend op deze afstemming houden wij in de komende jaren rekening met:

- Extra analysecapaciteit
- Ontwikkelen van methodes voor de nieuwe prioritaire stoffen (KRW)
- Doorontwikkeling van HRMS/non-target technieken
- Zwaardere kwaliteitsborging
- Meer biologische en ecologische analyses
- Sterkere datamanagement- en automatiseringsbehoefte

2. Waterkwaliteit meten

De waterkwaliteit in Nederland is een belangrijk onderwerp van gesprek. Aqualysis ziet dat deze aandacht bij haar opdrachtgevers wordt vertaald in meer monsters en meer vraag naar laboratorium analyseresultaten. Een recente uitvraag aan onze opdrachtgevers heeft inzicht gegeven in de verwachte vraag.

In bijlage 1 is een weergave van de meetvraagontwikkeling van onze opdrachtgevers opgenomen. Deze eerste indruk bevestigt onze eigen inschattingen. Een toename wordt verwacht. De meetvraag is belangrijk voor ons. Deze vormt het uitgangspunt voor het activiteiten- en investeringsniveau in de begroting 2027 en daarna. Een stijgende meetvraag zal onherroepelijk leiden tot een toename in het activiteiten- en investeringsniveau.

Hoeveel groeit de vraag?

Voor 2027 verwachten de waterschappen een groei van 9,2% ten opzichte van 2026. In de meerjarenraming 2028–2031 maken zij duidelijk dat deze groei blijvend is. Een inschatting van de impact van nieuwe regelgeving is nog niet volledig duidelijk. De waterschappen gebruiken 2026 om de precieze gevolgen hiervan in kaart te brengen. Uit de herziene KRW is de strategische koers al zichtbaar, maar de totale groei in de vraag blijft onzeker.

In productiepunten gerekend: onze organisatie kan nu ongeveer 5 miljoen productiepunten aan. De vraag van de waterschappen, welke al met enige zekerheid kan worden voorspeld, loopt op naar ongeveer 5,2 miljoen productiepunten. Deze groei wordt mede veroorzaakt door de gevolgen van de introductie van de nieuwe Europese waterrichtlijnen. Maar er is meer.

Investerings in menskracht en middelen door toename van de vraag

De meetvraag groeit vanaf 2027 nog verder door, maar de exacte omvang is nog onzeker. We verwachten in het jaar 2026, en wellicht ook doorlopend naar het jaar 2027, meer informatie van de opdrachtgevers te verkrijgen over hun toekomstige productieverwachtingen. Aqualysis kan daarop niet wachten bij het opstellen van de programmabegroting 2027. Vooruitlopend daarop wenst Aqualysis haar organisatie toekomstgericht in te richten en daarbij een focus op een nieuw verwacht productieniveau van ongeveer 6 miljoen productiepunten te leggen.

Aqualysis wenst haar organisatie tijdig in te richten op de verwachte productietoename in de jaren 2027–2031. Mits een passende operationele bezetting kan zij leveren zodra de opdrachtgevers dit productieniveau daadwerkelijk vragen. Het nieuwe productieniveau van 6 miljoen productiepunten is zorgvuldig ingeschat en is daarbij gebaseerd op vier componenten. Ten eerste de opgave van onze opdrachtgevers. Ten tweede de historische afwijking: de realisatie lag de afgelopen drie jaar steevast gemiddeld 13% hoger dan begroot. Ten derde de bijgestelde meetvraag van de waterschappen: deze ligt gemiddeld 10% hoger dan oorspronkelijk begroot. Ten vierde een eerste ruwe inschatting van de effecten van de ERSA en KRW. De onderbouwing van de 6 miljoen productiepunten lichten wij verder toe in Bijlage 1, Figuur 1.

Zoals opgemerkt komt de organisatie onder druk bij tekort aan mankracht en zal dit de dienstverlening gaan raken. Het team Chemie voert de chemische metingen van de

waterkwaliteit uit. De chemie-analyses omvatten ongeveer 70% van al het werk dat Aqualysis uitvoert. De nieuwe analyses zorgen voor verbreding en zijn complexer. Deze analyses vragen meer aandacht en daarmee meer tijd. Dit team bestaat nu uit ongeveer 30 fte. Door ons verbeterproject verwachten wij in 2026-2027 efficiencywinst.

Wij zetten de bestaande chemie formatie op basis van nieuwe productieniveaus efficiënt in en passen waar mogelijk ook (nieuwe) robotisering toe. Daarnaast investeren wij in 4 extra fte voor de benodigde en gewenste nieuwe methodiekontwikkeling en capaciteitsuitbreiding. Vanaf 2029 anticiperen wij daarbij ook op natuurlijke uitstroom van analisten. Een eventueel lager productieniveau in de toekomst kunnen wij opvangen via natuurlijk verloop binnen de bestaande bezetting. Hiermee waarborgen wij continuïteit, kwaliteit en doorlooptijd.

We verwachten juist meer monsters te nemen en te verwerken. Deze toename veroorzaakt meer werk bij monsternamen en bij de centrale monsterontvangst. Deze teams hebben samen 2 fte extra nodig. Met deze uitbreiding kunnen wij weer aan de gewenste kwaliteit en doorlooptijd voldoen. Daarnaast starten wij een verkenning naar verdere professionalisering van een integrale operationele planning. Deze verkenning doen wij samen met de waterschappen.

Bij team Hydrobiologie neemt de vraag toe als gevolg van de herziening van de Kaderrichtlijn Water. Deze herziening vraagt in toenemende mate om juist een integrale beoordeling van de waterkwaliteit. Biologische kwaliteitselementen krijgen hierin een vaste plaats. Dit leidt tot meer en andere analyses naast de bestaande metingen van onder andere macrofauna, fytoplankton en vegetatie. Lidstaten moeten bovendien vaker en uitgebreider monitoren en hun rapportage aanpassen aan de geactualiseerde biologische beoordelingssystematiek, zoals de EBEO 2.0 die momenteel door STOWA wordt ontwikkeld. Voor team Hydrobiologie betekent dit een stijgend productieniveau en een uitbreiding met 1 fte.

Het nieuwe productieniveau vraagt ook om meer verbruiksartikelen. Voorbeelden zijn chemische stoffen en andere verbruiksmaterialen. Hiervoor verwachten we een toename van ongeveer €150.000.

We reserveren met de vermelde uitbreidingen de financiële middelen voor extra personeel. We bezetten deze plekken slechts afhankelijk van de toekomstige ontwikkeling in de gevraagde productie. Daarnaast volgen we de externe markt en maken we economische keuzes tussen zelf doen of uitbesteden. Zo geven we niet meer uit dan noodzakelijk.

3. Doorgaan met duurzaam vernieuwen

Verduurzaming wagenpark

Het wagenpark van Aqualysis is verouderd en aan vervanging toe. Het wagenpark bestaat nu uit eigen voertuigen aangedreven door fossiele brandstoffen (diesel). Wij zijn bezig ons voor te bereiden op de overgang naar een duurzaam wagenpark, in een operational-lease constructie. De eerste stappen zijn hiervoor in 2025 al gezet. Verkennend onderzoek is uitgevoerd en daarmee is beeld verkregen hoe de transportwereld zich ontwikkelt. We hebben al enkele jaren geen nieuwe auto's gekocht. De overstap naar bijvoorbeeld elektrisch rijden heeft grote impact

op onze werkprocessen. De routes worden anders en daarmee de tijdstippen van de monsteraanlevering in het laboratorium. Dit kan gevolgen hebben voor de werkprocessen in het laboratorium. Voor 2026 is de aanbesteding gepland.

In 2027 verwachten wij de eerste stappen te zetten naar een duurzaam wagenpark. De dieselauto's worden hierbij geleidelijk uitgefaseerd. Wij verwachten hiervoor in 2027 extra kosten van € 170.000 ten opzichte van 2026. Dit komt mede doordat het oude wagenpark al grotendeels is afgeschreven. Een ander effect van deze stijging is de toename in vervoersbewegingen. Door een toenemende vraag neemt het aantal personeelsleden toe en zijn meer auto's nodig. De verduurzaming vereist ook uitbreiding van de laadinfrastructuur met extra oplaadcapaciteit. Wij ramen de investering op ongeveer € 150.000.

Moderne apparatuur

Sinds een aantal jaren zetten we in op nieuwe data-inwinningstechnieken voor waterkwaliteitsgegevens. Dit geeft een groter inzicht in waterkwaliteit. Aqualysis heeft hiervoor de afgelopen jaren al in moderne apparatuur geïnvesteerd. Deze lijn trekt zich door. We hebben voor al onze cruciale apparatuur onderhoudscontracten afgesloten. Aqualysis ziet dat deze kosten in de afgelopen jaren zijn gestegen. Deze stijging komt doordat we de afgelopen jaren diverse apparaten hebben vervangen door meer geavanceerde apparatuur.

De onderhoudskosten van deze apparatuur zijn hoger. Daarom hebben wij in de begroting van 2027 rekening gehouden met een extra stijging van € 75.000 ten opzichte van 2026. Daarnaast vervangen we verouderde instrumenten op het laboratorium en andere benodigdheden volgens het reguliere vervangingsinvesteringsplan.

Klimaatbeheersing laboratorium

We hebben de afgelopen tijd veel apparatuur vervangen en flink uitgebreid. Deze moderne apparatuur heeft een grotere capaciteit en meetnauwkeurigheid, maar stelt ook hogere eisen aan de laboratoriumomgeving. Voor betrouwbare analysesresultaten moet de ruimte waarin zij staat voldoen aan strengere eisen voor onder andere temperatuur en luchtkwaliteit. Dit maakt klimaatbeheersing in het laboratorium tot een belangrijk aandachtspunt.

In 2027 verwachten wij dat de luchtbehandeling deels of mogelijk volledig moet worden vervangen. Onze luchtbehandeling is inmiddels verouderd en al grotendeels afgeschreven. Deze vervangingsinvestering zien wij als een kortetermijnmaatregel. Wij ramen deze investering op een bedrag tussen de € 300.000 en € 500.000, afhankelijk van de uitkomsten van de verkenning.

4. Ontwikkelen organisatie, ICT en teams

Wij hebben een strategie voor de jaren 2023-2027. Deze is op dit moment in uitvoering. De strategie kenmerkt zich vooral door het adagium "de basis op orde krijgen". Voor de meeste van de taken hebben we geen extra geld nodig omdat we al eerder goedkeuring hebben gekregen.

Wat moeten we ontwikkelen in onze ICT?

Volgens de wet moeten we aan een aantal eisen voldoen als het gaat om ICT. Wij volgen de aanbevolen leidraad van de watersector. Op dit moment bereiden we ons hierop voor. Dit is een meerjarig traject. Dat bepaalt ook dat investeringen moeten voldoen aan drie voorwaarden:

1. We moeten een lerende organisatie zijn die flexibel kan omgaan met veranderingen.
2. We moeten een stevige digitale basis hebben.
3. De investering moet maatschappelijke meerwaarde hebben.

Digitale transformatie 2026-2033

We zijn in 2025 gestart met een project 'Innovatie en toekomstvisie'. In dit project kijken wij voor IT verder dan 2027. We bewegen mee met de koers van de waterschappen in hun transitie naar data-gedreven organisaties. We zijn een belangrijke dataleverancier voor de waterschappen, een betrouwbare bron van data over de waterkwaliteit. Belangrijke ontwikkelrichtingen zijn een goede en betrouwbare infrastructuur, goede datakwaliteit en ketenintegratie.

De strategie van Aqualysis omvat de ontwikkeling van een eigen routekaart. We willen een data-gedreven organisatie en informatiepartner voor de waterschappen worden. Wat dit precies voor de komende jaren betekent, is vooral het samenspel met de waterschappen. Dit betekent dat we verder gaan met het uitwerken en optimaliseren van de datastromen in de keten. Hierbij volgen wij de digitale vaarkaart die is opgesteld voor de gehele keten. De digitalisering ondersteunt primaire interne processen en ketenprocessen. In dit project komen technologie, mensen en cultuur in onze organisaties samen. We bepalen samen welke rol ICT in onze organisaties moet hebben.

Welke ontwikkelingen zijn er nu in onze IT?

We zijn bezig met de ontwikkeling van het nieuwe Laboratorium Informatie Management Systeem. Vanaf 2025 hebben we dit gefaseerd in gebruik genomen. Eind 2026 moet het systeem helemaal in gebruik zijn. Ook daarna gaan we door met verbeteren.

Welke ontwikkelingen zijn er in privacy en informatieveiligheid?

Informatieveiligheid en privacy blijven een prioriteit. De overheid moet voldoen aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Aqualysis streeft naar het benodigde volwassenheidsniveau in lijn met de BIO. Samen met de waterschappen en Het Waterschapshuis worden de ambities en verwachtingen concreet gemaakt. Eind 2026 verwachten wij deze ambities duidelijk te hebben. In 2027 geven we hier opvolging aan.

Investerings in IT en in privacy en informatieveiligheid

Vanaf het jaar 2025 reserveren wij al jaarlijks een bedrag van € 200.000 tot € 300.000 voor onze IT en voor privacy en informatieveiligheid. Dit bedrag is een vast onderdeel in onze begrotingen. In 2027 verwachten wij daarbovenop een incidentele lastenstijging van € 200.000. Dit is eenmalig nodig om de weerbaarheid te versterken tegen digitale dreigingen en onze systemen aan te passen aan de gewenste digitale koers van de waterschappen.

Investerings in menskracht

De uitvoering van de digitaliseringsstrategie vraagt nu gerichte investeringen in mensen en middelen. Deze uitgaven zijn onafhankelijk van de uitkomsten van de strategie-discussie. We kunnen ze daarmee als no-regret beschouwen. De volgende inzet wordt voorzien:

- 2026–2027: Inzet van een expert digitale koppelingen tussen lab-instrumenten, LIMS en data-hub. Dit is nodig voor optimale basis- datakwaliteit en procesinrichting.
- 2027–2028: Inzet van een data-integratiespecialist/architect. Dit is nodig voor opzet en werking van de basis IT-infrastructuur.

Wat verandert er in team Bedrijfsvoering?

In de afgelopen jaren heeft Aqualysis geïnvesteerd in haar ondersteunende diensten (team Bedrijfsvoering). Deze positieve inspanningen werpen nu hun vruchten af. Ondanks de grote toenames in productie-aantallen zijn op hoofdlijnen geen aanpassingen nodig. De ondersteuning is goed georganiseerd. Het fundament staat daarmee goed. Hiermee kunnen we succesvol profiteren van eerdere aanpassingen.

Op dit moment verzorgt WDODelta onze personeels- en salarisadministratie. WDODelta heeft aangegeven hiermee te stoppen. Vanaf 2027 organiseren wij, op basis van het hoofdcontract van Het Waterschapshuis, de personeels- en salarisadministratie zelf. Wij werken dan met een andere uitvoeringspartner, waarbij Aqualysis haar eigen verantwoordelijkheid neemt. Daarbij maken wij gebruik van dezelfde softwareplatformen als de waterschappen nu hanteren. Voor 2026 is hiervoor eenmalig een bedrag van € 125.000 gereserveerd. In 2027 zijn deze kosten niet meer nodig en worden zij niet opnieuw in de begroting opgenomen.

Door de toename van activiteiten zijn enkele kleine organisatorische aanpassingen nodig geworden. Dit past bij onze strategie om de basis op orde te krijgen. Voor 2027 voorzien wij een verdere professionalisering van het team Facilitair. In 2026 onderzoeken wij hoe we de afdeling Facilitair duurzaam, robuust en wendbaar kunnen inrichten. Dit past bij een relatief kleine organisatie. Vooruitlopend hierop nemen we aanvullend € 100.000 structureel op als lasten.

Strategische keuzes door de waterschappen

Aqualysis groeit op alle fronten. In 2026 vindt, gegeven de huidige inzichten en beperkte mogelijkheden, de laatste grootschalige structurele en ruimtelijke herinrichting van het pand in Zwolle plaats. In het jaar 2026 worden onze boten en andere opslag elders ondergebracht, lab-ruimtes voor eDNA worden gerealiseerd en het aantal werkplekken wordt enigszins uitgebreid. Hiermee benutten we alle beschikbare ruimte in het pand volledig. Het pand is dan geheel in gebruik en kent geen uitbreidingsmogelijkheden meer. We verwachten op basis van huidige inzichten dat het pand over 5-8 jaar niet meer passend zal zijn voor alle activiteiten van Aqualysis.

Deze ontwikkeling dwingt ons om na te denken over de toekomst. Hiervoor zijn de lange-termijninzichten nodig, van vooral de eigenaren, de waterschappen. Vanuit hun eigen eigenaarsperspectief. Welke toekomstige samenwerking wordt nagestreefd? Hoe ontwikkelt de meetvraag zich op de lange termijn (20-30 jaren)? Wat verwachten zij van hun uitvoeringsorganisatie Aqualysis? Uit deze discussie dient een beeld te worden gevormd welke laboratoriumfaciliteiten nodig zijn en welke opties er zijn om deze te realiseren

In 2026 wordt een meerjarig traject opgestart samen met de waterschappen om te komen tot de juiste vraagstelling en antwoorden te vinden. We denken aan meerdere scenario's. Op basis van een bestuurlijk gekozen lange termijnvisie, kan aanvullend worden bepaald welke toekomstige (lab- en kantoor-) faciliteiten nodig zijn. Hierbij kan gedacht worden aan samenwerking, verbouw of nieuwbouw. Voor dit traject worden advieskosten tussen de €150.000 tot € 250.000 geraamd.

Randvoorwaardelijk blijft dat Aqualysis een plezierige, veilige en duurzame werkomgeving biedt, terwijl het pand in Zwolle de komende jaren steeds intensiever wordt benut. Hoewel in 2026 de laatste structurele aanpassingen aan het pand worden gerealiseerd, blijven in de daaropvolgende jaren kleinere, functionele aanpassingen noodzakelijk. Deze zijn nodig om te kunnen inspelen op nieuwe analysetechnieken, veranderende eisen aan energievoorzieningen en de verdere optimalisatie van het dagelijks gebruik van het pand. Ook de kantine, werkplekken, overleg- en ondersteunende ruimten vragen blijvend aandacht. Deze aanpassingen zijn opgenomen binnen de reguliere investeringen.

Samenvatting belangrijkste cijfers

In tabel 1 staan de belangrijkste cijfers uit deze kadernota. In tabel 2 staat een overzicht van de indexcijfers over de geraamde kosten tot 2031. In tabel 3 staan de begrote puntcijfers weergegeven. In tabel 4 staan de belangrijkste bedragen die we begroten voor en investeren in de doelen in deze kadernota.

Tabel 1: belangrijkste bedragen kadernota 2027 *1

Betreft	Op basis van	2026	2027
		begroting	begroting
Prijsindex goederen en diensten	Inflatie, nationale consumentenprijsindex (cpi) (MEV)	3,2%	2,3%
Raming personeelslasten	Macro Economische Verkenningen loonvoet sector overheid	4,0%	4,2%
Pensioenpremie ABP	Gemiddelde stijging ABP afgelopen jaren	0,2%	0,2%
Productie/ Meetvraag in productie punten	Opgaaf waterschappen	4.749.215	5.184.300
Productie/ Meetvraag in productie punten	Opgaaf waterschappen & derden	5.049.215	5.484.300
Productie/ Meetvraag in productie punten	Opgaaf waterschappen & derden inclusief gemiddelde bijstelling	5.554.137	6.032.730
Productie/ Meetvraag in productie punten	Opgaaf waterschappen & derden - inclusief 13% gemiddelde afwijkingscorrectie	5.705.613	6.197.259
Productie/ Meetvraag in productie punten	Opgaaf waterschappen & derden - inclusief 13% gemiddelde afwijkingscorrectie - inclusief 10% inschatting effecten ERSA en KRW		6.816.985
Productie/ Meetvraag in productie punten	inrichting organisatie	5.000.000	6.000.000
Innovatiebudget in €	Historische cijfers, ontwikkelingen en verwachtingen	200.000	200.000

Tabel 2: belangrijkste indexcijfers en bedragen meerjarenraming tot 2031 *1

Betreft	Op basis van	2028	2029	2030	2031
		meerjarenraming			
Prijsindex goederen en diensten	Inflatie, nationale consumentenprijsindex (cpi) (MEV)	2,2%	2,2%	2,2%	2,2%
Raming personeelslasten	Macro Economische Verkenningen loonvoet sector overheid	4,2%	4,2%	4,2%	4,2%
Pensioenpremie ABP	Gemiddelde stijging ABP afgelopen jaren	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
Productie/ Meetvraag in productie punten	Opgaaf waterschappen	5.069.250	5.143.500	4.972.500	4.975.000
Productie/ Meetvraag in productie punten	Opgaaf waterschappen & derden	5.369.250	5.443.500	5.272.500	5.275.000
Productie/ Meetvraag in productie punten	Opgaaf waterschappen & derden inclusief gemiddelde bijstelling	5.906.175	5.987.850	5.799.750	5.802.500
Productie/ Meetvraag in productie punten	Opgaaf waterschappen & derden - inclusief 13% gem. afwijkingscorrectie	6.067.253	6.151.155	5.957.925	5.960.750
Productie/ Meetvraag in productie punten	Opgaaf waterschappen & derden - inclusief 13% gemiddelde afwijkingscorrectie - inclusief 10% inschatting effecten ERSA en KRW	6.673.978	6.766.271	6.553.718	6.556.825
Productie/ Meetvraag in productie punten	inrichting organisatie	6.000.000	6.000.000	6.000.000	6.000.000
Innovatiebudget in €	Historische cijfers, ontwikkelingen en verwachtingen	200.000	200.000	200.000	200.000

*1 Deze kadernota is opgesteld in januari 2026. In januari 2026 waren nog niet alle percentages definitief bekend waardoor gewerkt is met inschattingen. Voor de totstandkoming van deze inschattingen verwijzen wij naar bijlage 2. De opgenomen percentages zijn kaderstellend. Het spreekt voor zich dat een eventuele andere uitkomst een te verantwoorden verschil in de uiteindelijke jaarrekening zal geven.

Tabel 3: ontwikkeling van puntprijzen

Een kengetal betreft de ontwikkeling van puntprijzen. Deze prijs wordt berekend door de marginale uitgaven gedeeld door het aantal productie-eenheden. Het is daarmee een indicator voor de prijsontwikkeling per productie-eenheid. In tabel 3 staat de ontwikkeling van puntprijzen op basis van de begroting.

We maken onderscheid tussen basistaken (betreft ongeveer 85% van de totale productieomvang) en plustaken (ongeveer 15%). De puntprijs voor basistaken daalt in 2027 ten opzichte van begroot 2026. Dit komt door schaalvoordelen: bij hogere productie worden de gemiddelde kosten per analyse lager. De puntprijs voor plustaken stijgt. Dit komt vooral doordat de verwachte productie niet significant toeneemt en de uitgaven stijgen (verduurzaming van het wagenpark).

Zodra we de totale begrote uitgaven delen door alle verwachte totale productiepunten, verwachten we een daling van ongeveer 4% in 2027 ten opzichte van begroot 2026. Hiermee kan worden aangetoond dat de totale kosten per analyse niet toenemen.

Begrote puntprijzen				
jaar	basistaken		plustaken	
2026 B	€	1,34	€	1,64
2027 B	€	1,32	€	1,77
2028 B	€	1,34	€	1,88
2029 B	€	1,43	€	1,88
2030 B	€	1,50	€	2,01
2031 B	€	1,58	€	2,05

Tabel 4: kosten en investeringen in onze doelen van de kadernota 2027

HOOFDLIJNEN KADERNOTA 2027			
2027			
Extra productie en daarmee extra inspanning		EXPLOITATIE	
BETREFT	ONDERDEEL	STRUCTURELE TOENAME	INCIDENTELE TOENAME
Ontwikkeling team Chemie (gestegen meetvraag)	Doel 1 & 2	360.000	
Ontwikkeling team Monsterneming en Services (gestegen meetvraag)	Doel 1 & 2	170.000	
Ontwikkeling team hydrobiologie (gestegen meetvraag)	Doel 1 & 2	90.000	
Toename verbruiksartikelen (gestegen meetvraag)	Doel 1 & 2	150.000	
Vervanging en onderhoud machines en apparatuur (toename)	Doel 3	75.000	
TOTAAL (inschatting)		845.000	-

HOOFDLIJNEN KADERNOTA 2027			
2027			
Doorgaan met duurzaam vernieuwen & Organisatie ontwikkeling		EXPLOITATIE	
BETREFT	ONDERDEEL	STRUCTURELE TOENAME	INCIDENTELE TOENAME
Verduurzaming wagenpark (vervanging / uitbreiding)	Doel 3	200.000	
Vermindering kapitaallasten huidig wagenpark	Doel 3	-30.000	
Investerings in ICT en in privacy en informatieveiligheid	Doel 4		200.000
Optimale datakwaliteit en procesinrichting - ontwikkeling team ICT	Doel 4	250.000	
Ontwikkeling team bedrijfsvoering - facilitair (groei organisatie)	Doel 4	100.000	
Overgang andere organisatie personeels- en salarisadm.	Doel 4		-125.000
TOTAAL (inschatting)		520.000	75.000

HOOFDLIJNEN KADERNOTA 2027			
2027			
BETREFT	ONDERDEEL	INVESTERING	
Investering in luchtbehandeling (vervanging / uitbreiding)	Doel 4	300.000 - 500.000	
Verduurzaming wagenpark infrastructuur (uitbreiding)	Doel 4	150.000	
Investeren in huisvestingsconcepten (vervanging / nieuw)	Doel 4	150.000 - 250.000	

Bedrijfsrisico's vanaf 2027

Een aantal jaren geleden was de vraag van de waterschappen voorspelbaar en makkelijk te plannen. Dat is niet meer zo. Dat ligt aan een aantal zaken:

- Waterschappen kunnen door sterk veranderende factoren minder goed inschatten hoeveel capaciteit ze van ons nodig hebben. Bij een hogere capaciteit stijgen de marginale kosten.
- We krijgen meer projecten als opdracht. En meer werk dat te maken heeft met het seizoen. Daardoor is het soms enorm druk. Ingeschat wordt dat 30-40 procent van het werk projectmatig is.
- De analyses worden ingewikkelder. En onze kennis en menskracht zijn beperkt.
- De regelgeving met betrekking tot het meten van de waterkwaliteit is in ontwikkeling.

Begroting onvoorzien

We stellen voor om € 150.000 als onvoorzien op te nemen in de begroting. Dit bedrag is gelijk aan het bedrag van 2026. In de risicoparagraaf van de begroting beschrijven we de risico's waarvoor we dit bedrag reserveren.

De begroting kan tussentijds veranderen

Er zijn veel onzekerheden en we willen graag een sluitende begroting maken. De waterschappen hebben ons gevraagd om niet meer uit te geven dan noodzakelijk. Daarmee houden we rekening. Met de intrede van de rechtmatigheidsverantwoording zijn de spelregels omtrent onder- en overschrijding van baten en lasten aangescherpt. Daardoor kan het wel gebeuren dat we tijdens het jaar 2027 de begroting moeten aanpassen.

Kostenverdeling

In 2027 verdelen we de kosten volgens de bijdrageverdeling die is afgesproken in de GR Aqualysis.

Sturing en verantwoording

Aqualysis stelt een Programmabegroting 2027 op. Deze begroting is gebaseerd op de uitgangspunten uit deze kadernota. We werken hierin ook de verplichte paragrafen uit volgens het BBV(W). Waar nodig lichten we deze paragrafen toe in de begroting.

Behandeling kadernota

Deze kadernota behandelen we in de volgende overleggen:

- MT Aqualysis: 13 januari 2026
- Regie Groep Overleg (RGO): 5 februari 2026
- Bestuur Aqualysis: 12 maart 2026

Bijlage 1:

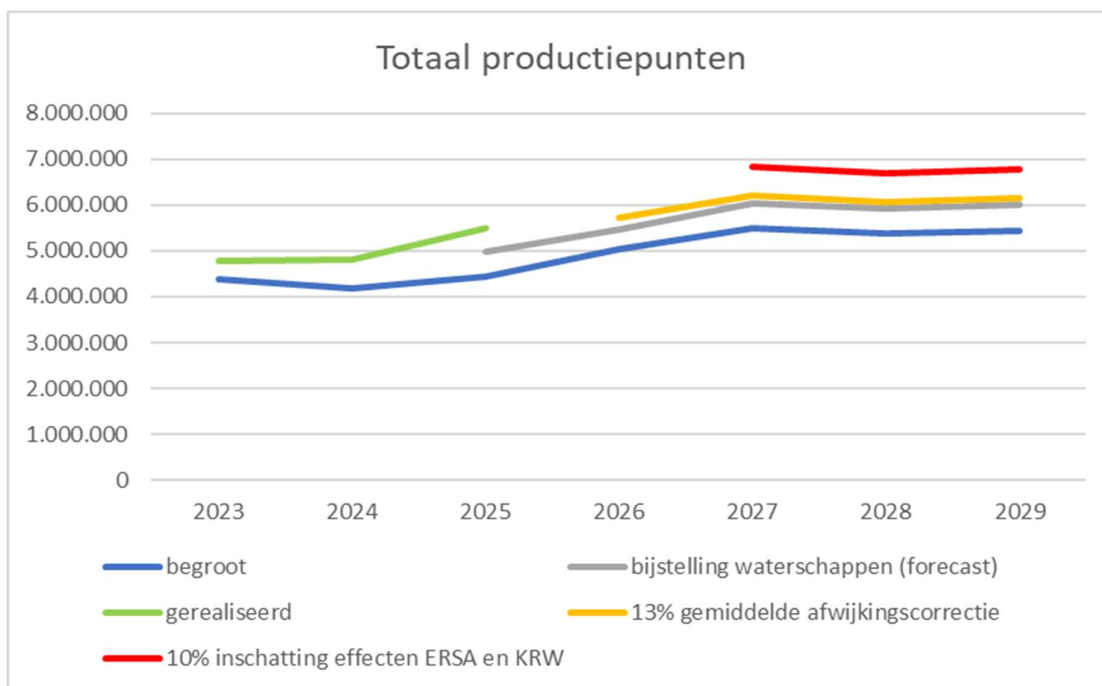
Hoeveel metingen verwachten we?

We meten de hoeveelheid werk in productiepunten. In onze producten- en dienstencatalogus leest u daar meer over.

Figuur 1 geeft een overzicht van het totaal aantal productiepunten over meerdere jaren, inclusief begroot, gerealiseerd, bijstellingen, afwijkingen en inschattingen. Aqualysis werkt met scenario's waarbinnen de productie zich naar verwachting zal bewegen. We verwachten dat de productie een bandbreedte heeft tussen de 5,5 mln. en 6,8 mln. punten. Deze inschatting is opgebouwd uit:

- de opgave van de opdrachtgevers;
- de gemiddelde afwijkingcorrectie over de afgelopen drie jaar (13%) – gerealiseerde productie versus begrote productie;
- de bijgestelde meetvraag van de waterschappen (10%) – bijgestelde meetvraag versus begrote meetvraag;
- een inschatting van de effecten van ERSa en de herziene KRW (10%).

Voor 2027 richt Aqualysis de organisatie in op circa 6 miljoen productiepunten.

In tabel 5 staat een overzicht van het aantal productiepunten per waterschap voor de jaren 2020 tot en met 2025. Onder aan de tabel is het totaal aantal productiepunten van Aqualysis per jaar weergegeven, met daaronder het aantal begrote productiepunten. De vraag naar analyses (uitgedrukt in productiepunten) groeit ieder jaar.

De begroting wordt daarop jaarlijks aangepast, maar het verschil tussen het aantal gerealiseerde productiepunten en het begrote aantal neemt eveneens toe. Uit de informatie wordt zichtbaar dat de vraag elk jaar sneller groeit dan de begroting.

Tabel 5: Productiepunten 2020-2025 / Meetvraag 2026-2027

Productie / Meetvraag	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2026	2027	
	werkelijk	werkelijk	werkelijk	werkelijk	werkelijk	werkelijk	begroot	bijstelling	meetvraag	relatief
Vechtstromen	990.575	969.664	999.480	1.131.710	1.121.062	1.404.641	1.356.500	1.336.500	1.390.000	26,8%
Vallei en Veluwe	706.767	744.582	697.694	727.524	758.399	799.646	816.000	846.000	876.000	16,9%
Rijn en IJssel	449.717	556.860	587.191	659.944	843.436	925.201	726.500	786.500	786.500	15,2%
Zuiderzeeland	665.034	696.313	573.270	800.415	765.161	831.355	739.000	760.000	780.000	15,0%
Drents Overijsselse Delta	874.958	939.859	925.842	1.145.270	1.033.672	1.235.942	1.111.215	1.411.000	1.351.800	26,1%
Totale eigen productie	3.687.051	3.907.278	3.783.477	4.464.863	4.521.730	5.196.785	4.749.215	5.140.000	5.184.300	100,0%
indexcijfer jaar 2020 = 100	100,0%	106,0%	102,6%	121,1%	122,6%	140,9%	128,8%	139,4%	140,6%	
Aanvankelijk begroot	3.679.875	3.730.500	3.842.000	4.077.000	3.891.500	4.130.000				
afwijking realisatie tov begroting	0,2%	4,7%	-1,5%	9,5%	16,2%	25,8%				

In tabel 6 staat wat we verwachten in de komende jaren, tot 2031. Hierbij houden we rekening met de vraag van de waterschappen, opgegeven door haar opdrachtgevers. Maar ook met de vraag van andere partijen en programma NRS. We verwachten dat we de komende jaren minimaal 40% meer moeten analyseren dan in het jaar 2020.

Tabel 6: Productiepunten 2026/ Meetvraag 2027 – 2031

Verwachte productie / Meetvraag 2026-2031	begroot 2026	bijstelling 2026	2027	2028	2029	2030	2031
	meetvraag	meetvraag	meetvraag	meetvraag	meetvraag	meetvraag	meetvraag
Vechtstromen	1.356.500	1.336.500	1.390.000	1.310.000	1.260.000	1.245.000	1.245.000
Vallei en Veluwe	816.000	846.000	876.000	812.500	808.000	808.000	808.000
Rijn en IJssel	726.500	786.500	786.500	786.500	786.500	786.500	786.500
Zuiderzeeland	739.000	760.000	780.000	806.250	867.000	779.000	781.500
Drents Overijsselse Delta	1.111.215	1.411.000	1.351.800	1.354.000	1.422.000	1.354.000	1.354.000
Totale eigen productie	4.749.215	5.140.000	5.184.300	5.069.250	5.143.500	4.972.500	4.975.000
indexcijfer jaar 2020 = 100	128,8%	139,4%	140,6%	137,5%	139,5%	134,9%	134,9%

Bijlage 2:

Toelichting op onderwerpen in de kadernota 2027

Hieronder leggen we verschillende onderwerpen en termen uit die in de kadernota staan.

Onderwerp	Toelichting
Inflatie	<p>Het inflatiedoel van de Europese Centrale Bank voor 2027 is 2%. De Macro Economische Verkenning 2026 van het CPB (datum sept. 2025) houdt rekening met 2,3%. Wij houden dit laatste percentage aan. Ook voor de jaren na 2027 nemen we de cijfers uit de Macro Economische Verkenning over. In de meerjarenraming staat een inflatiepercentage van 2,2% voor 2028 tot 2031. Dit cijfer nemen we voor onze meerjarenraming over.</p>
Personeelskosten	<p>Jaarlijks worden de personeelskosten hoger. Dit komt doordat we de salarissen verhogen. Zo zorgen we dat de koopkracht van onze werknemers gelijk blijft. De verhogingen van de salarissen bepalen we op de volgende manier:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De salarissen bepalen we elk jaar volgens de cao Werken voor Waterschappen. De cao heeft op dit moment een geldigheid tot 31 december 2026. Op dit moment is er geen cao over 2027. Daarom hebben we nog geen precieze cijfers voor de salarissen van 2027. 2. Is de cao voor 2027 en 2028-2031 nu nog niet bekend? Dan zijn we uitgegaan van de Actualisatie Verkenning middellange termijn tot en met 2030 van het Centraal Planbureau (datum juli 2025). Hierbij kijken we naar het onderdeel <i>loonvoet sector overheid</i>. 3. Kunnen de Actualisatie Verkenning middellange termijn geen inschatting geven? Dan baseren we de kosten op het Gemeentefonds Septembercirculaire 2025, <i>loonvoet sector overheid</i> (datum sept 2025) . <p>Bij de kadernota 2027 gaan we uit van de verhoging die het Centraal Planbureau in de Actualisatie Verkenning middellange termijn voorstelt. Voor de komende jaren zijn dit de volgende percentages:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2027: 4,2%

	<ul style="list-style-type: none"> • 2028: 4,2% • 2029: 4,2% • 2030: 4,2% • 2031: 4,2% <p>Het spreekt voor zich dat dat een eventuele andere uitkomst dan de aannname van de Actualisatie Verkenning middellange termijn van het Centraal Planbureau een te verantwoorden verschil in de uiteindelijke jaarrekening zal gaan geven.</p>
Pensioenpremie ABP	<p>We betalen pensioenpremie aan het ABP. Het ABP geeft geen inschatting voor de pensioenpremie na 2026. Daarom hebben we een schatting gemaakt. Hiervoor hebben we gerekend met de gemiddelde stijging van de pensioenpremie van 2022 tot en met 2026. Daarom houden we voor 2027 rekening met een stijging van 0.2%. Dit percentage gebruiken we ook in onze meerjarenraming.</p> <p>Daarnaast vindt in 2027 de overgang plaats naar het nieuwe pensioenstelsel</p>
Uitbesteden van werk	<p>Een aantal onderzoeken voert Aqualysis niet zelf uit. Deze onderzoeken besteden we uit aan partners. We verwachten dat we de komende jaren steeds vaker specialistische analyses nodig hebben. We verwachten hieraan € 500.000 tot € 800.000 uit te geven. Dit schatten we in met de gegevens van de afgelopen jaren.</p>
Omzet van andere partijen	<p>Naast ons werk voor de waterschappen van Aqualysis, krijgen we ook opdrachten van andere partijen. Dit zijn bijvoorbeeld partners als RWS, STOWA en ILOW-laboratoria. Maar ook waterschappen die geen eigen laboratorium hebben. We nemen dit werk voor andere partijen alleen aan als het past in de planning. In sommige gevallen zetten we tijdelijk extra personeel in.</p>
Programma Nationale Rioolwatersurveillance (NRS)	<p>De waterschappen Vechtstromen, Vallei en Veluwe en Drents Overijsselse Delta hebben ons gevraagd het Programma NRS te doen. Dit programma liep van 2021-2025. Voor het jaar 2026 zijn er afspraken gemaakt om de dienstverlening voort te zetten. Het ministerie/RIVM en de waterschappen zijn nog in gesprek over een vervolg.</p>

	<p>We verwachten dat dit programma doorgaat. Deze dienstverlening betreft een zgn. plustaak. We gaan in de begroting in 2027 uit van hetzelfde aantal metingen voor dit programma. 1,4 metingen per week. Dit aantal gebruiken we ook voor de meerjarenraming. De prijsstelling van monsternamen (in euro's) zal worden opgenomen in de Producten en Diensten Catalogus (PDC).</p>
<p>Hoe verdelen we de kosten voor de waterschappen?</p>	<p>De waterschappen betalen een vast deel van de inrichtingskosten/ overhead van Aqualysis. En afzonderlijk betalen zij een deel van de kosten voor de metingen van Aqualysis. Hierover hebben we afspraken gemaakt. Die afspraken staan in de herziene bijdrageregeling 2025.</p> <p>In onze rekeningen maken we onderscheid tussen twee soorten dienstverlening voor de waterschappen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Basistaken. Dit is het gewone analysewerk. • Plustaken. Dit is bijvoorbeeld veldwerk. <p>De waterschappen die vragen om basistaken en plustaken, betalen deze ook zelf. Vraagt een waterschap bijvoorbeeld niet om plustaken? Dan betaalt het waterschap deze ook niet.</p> <p>In de begroting zal het onderscheid in basis- en plustaken in de voorschotbepaling 2027 zichtbaar worden gemaakt.</p>
<p>Hoe delen we de kosten toe?</p>	<p>Kosten die gemaakt worden voor de uitvoering van basis- of plustaken worden toegekend aan deze taken. Daarnaast zijn er kosten die niet direct toe te kennen zijn aan de taakuitvoering, dit zijn de overhead- en instandhoudingskosten.</p> <p>Verrekening volgens bijdrageverordening:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Basis- en plustaken: op basis van het aandeel in 2027. - Instandhoudings- en overheadkosten: op basis van het driejaargemiddelde (2023-2025) van de standaardproductie (basistaken). <p>Het innovatiebudget wordt op een gelijke wijze verrekend als overhead- en instandhoudingskosten.</p>